

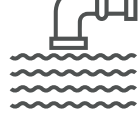

EWALUACJA DOTYCZĄCA SPOSOBU, W JAKI WSPARCIE W RAMACH RPO WSL NA LATA 2014–2020 PRZYCZYNIŁO SIĘ DO OSIĄGNIĘCIA CELÓW W RAMACH OSI PRIORYTETOWEJ V OCHRONA ŚRODOWISKA I EFEKTYWNE WYKORZYSTANIE ZASOBÓW

CELE BADANIA:

- Ocena dotychczasowych efektów wsparcia w ramach osi priorytetowej V
- Ocena przyjętych mechanizmów wdrażania w ramach osi priorytetowej V
- Ocena możliwości osiągnięcia założonych w Programie celów przypisanych do priorytetowej V
- Wskazanie rozwiązań w zakresie ochrony środowiska i efektywnego wykorzystania zasobów możliwych do realizacji w perspektywie 2021–2027

OCENA EFEKTÓW

DZIAŁANIE 5.1 GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

- ✓ budowa i przebudowa oczyszczalni ścieków komunalnych, sieci kanalizacji sanitarnej, sieci wodociągowej oraz stacji uzdatniania wody
- ✓ wpływ na dostosowanie śląskich aglomeracji do wymogów dyrektywy 91/271/EWG dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych
- ✓ zmniejszenie presji na środowisko naturalne dzięki zmniejszeniu ładunku zanieczyszczeń wprowadzanych do rzek oraz ograniczeniu zużycia wody
- ✓ zwiększenie dostępu mieszkańców województwa do ulepszonych zaopatrzenia w wodę
- ✓ nie w pełni zaspokojone potrzeby samorządów w zakresie infrastruktury gospodarki wodno-ściekowej

DZIAŁANIE 5.2 GOSPODARKA ODPADAMI

- ✓ modernizacja zakładów zagospodarowania odpadów (ZZO), budowa lub modernizacja Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK), usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest, działania informacyjno-edukacyjne
- ✓ wpływ na realizację celów dyrektywy 2008/98/WE w sprawie odpadów
- ✓ zmniejszenie presji na środowisko naturalne i poprawa jakości życia dzięki ograniczeniu ilości odpadów kierowanych na składowiska
- ✓ zmniejszenie zagrożeń dla zdrowia ludzi dzięki usunięciu i unieszkodliwieniu wyrobów zawierających azbest oraz wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców województwa
- ✓ nie w pełni zaspokojone potrzeby w zakresie budowy i modernizacji infrastruktury do selektywnej zbiórki odpadów komunalnych i recyklingu odpadów oraz w zakresie usuwania azbestu

DZIAŁANIE 5.3 DZIEDZICTWO KULTUROWE

- ✓ prace konserwatorskie i restauratorskie obiektów zabytkowych, zabezpieczenie ich przed wilgocią, pożarami, kradzieżami oraz zapewnienie dostępu dla osób niepełnosprawnych
- ✓ zwiększenie atrakcyjności obiektów kulturowych, nadanie im nowych funkcji, stworzenie nowej i rozszerzenie dotychczasowej oferty kulturalnej, zwiększenie potencjału instytucji kultury, wzrost atrakcyjności turystycznej oraz tworzenie nowych miejsc pracy
- ✓ w perspektywie długoterminowej - wzrost kompetencji społecznych mieszkańców, rozwój społeczności lokalnej oraz poprawa jakości życia mieszkańców poprzez czynny udział społeczeństwa w kulturze
- ✓ nadal duże potrzeby w zakresie renowacji zabytków oraz rozszerzania oferty i wzmacniania potencjału instytucji kultury

DZIAŁANIE 5.4 OCHRONA RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ

- ✓ rewitalizacja terenów zielonych w środowisku miejskim oraz w dolinach rzek i zbiorników wodnych w celu ich udostępnienia dla społeczeństwa, wraz z nadaniem im walorów rekreacyjnych i turystycznych, a także budowa, modernizacja i doposażenie infrastruktury edukacji ekologicznej
- ✓ działania służące ochronie cennych gatunków i siedlisk przyrodniczych, w tym eliminacji inwazyjnych gatunków obcych
- ✓ dobre dostosowanie zakresu wsparcia do potrzeb województwa – wpływ na zwiększenie dostępu mieszkańców do przyrody, wzrost atrakcyjności turystycznej regionu oraz wzrost świadomości ekologicznej
- ✓ ograniczony wpływ na realizację celów dyrektyw siedliskowej i ptasiej (niewielka skala działań na obszarach Natura 2000)
- ✓ zakres interwencji oraz struktura beneficjentów (wyłącznie samorządy) zdeterminowane podporządkowaniem wsparcia celom polityki regionalnej oraz zastosowaniem głównie pozakonkursowego trybu wyboru projektów
- ✓ nadal duże potrzeby działań służących ochronie cennych gatunków i siedlisk w parkach krajobrazowych, rezerwach przyrody i na obszarach Natura 2000

DZIAŁANIE 5.5 WZMOCNIENIE POTENCJAŁU SŁUŻB RATOWNICZYCH

- ✓ doposażenie jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych (OSP) w wozy strażackie i sprzęt niezbędny do prowadzenia akcji ratowniczych
- ✓ zwiększenie gotowości jednostek OSP do działania i poprawa ich mobilności, w tym szybkości dotarcia na miejsce zdarzenia - poprawa bezpieczeństwa regionu, w tym jego mieszkańców i podmiotów gospodarczych oraz ich mienia, a także zasobów przyrodniczych i kulturowych
- ✓ dalsze potrzeby doposażenia jednostek służb ratowniczych (OSP, PSP) związane ze wzrostem liczby interwencji wynikającym z nasilaniem się z ekstremalnych zjawisk pogodowych (zmiany klimatu)

OCENA MECHANIZMÓW WDRAŻANIA

ZASADY HORYZONTALNE

- ✓ pozytywny wpływ projektów na wypełnianie zasady zrównoważonego rozwoju
- ✓ pozytywny wpływ projektów na realizację zasady równości szans i niedyskryminacji - zgodność z koncepcją uniwersalnego projektowania, zapewnienie niedyskryminacyjnego dostępu do produktów projektów dla wszystkich zainteresowanych, bez względu na płeć, rasę i narodowość (standardy architektoniczne niwelujące bariery dla osób z niepełnosprawnościami; w działaniach 5.3 i 5.4 - dostosowanie 45 obiektów do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz w 11 projektach racjonalne usprawnienia dla osób z niepełnosprawnościami)
- ✓ brak znaczącego wpływu na zasadę równości szans kobiet i mężczyzn, ale projekty realizowane z poszanowaniem tej zasady

FORMUŁY ZIT I RIT

- ✓ Zalety ścieżek ZIT (Zintegrowane Inwestycje Terytorialne) i RIT (Regionalne Inwestycje Terytorialne):
 - ✓ partnerskie podejście do realizacji projektów i zrównoważonego wspierania subregionów,
 - ✓ dobra znajomość potrzeb danego obszaru, a co za tym idzie lepsze dopasowanie interwencji do potrzeb obszarów funkcjonalnych,
 - ✓ rozwój współpracy pomiędzy gminami,
 - ✓ aktywizacja zwłaszcza mniejszych gmin, które dotychczas wykazywały postawę pasywną wobec sięgania po środki UE.

TRYB KONKURSOWY I POZAKONKURSOWY

- ✓ Tryb konkursowy mobilizował beneficjentów do przygotowania lepszych wniosków i składania ich w terminie, może jednak generować znaczne obciążenie instytucjonalne, a dla niektórych projektów rywalizację nie obciążała wspólnie jednostek samorządu terytorialnego wywołania zintegrowanych efektów.
- ✓ W trybie pozakonkursowym zidentyfikowano problemy z dotrzymaniem terminu składania wniosków oraz mniejsze starania wnioskodawców o optymalizację projektu pod kątem kryteriów oceny.
- ✓ Tryb pozakonkursowy w większym stopniu ogranicza możliwość identyfikacji ciekawych projektów na późniejszym etapie realizacji programu.

SYSTEM KRYTERIÓW

- ✓ Przyjęty w osi priorytetowej V zestaw kryteriów umożliwia wybór projektów, które odpowiadają celowi głównemu oraz celom szczegółowym interwencji.
- ✓ Kryteria formalne i merytoryczne są czytelne i jednoznaczne.
- ✓ Zastosowane podejście do kształtowania katalogu kryteriów oceniono jako optymalne, ponieważ uwzględniło zarówno ocenę ekspercką, jak i obiektywne porównanie projektów.
- ✓ Na przyszłość wskazane jest tworzenie odrębnych katalogów kryteriów dla różnych typów projektów w obszarze gospodarki wodno-ściekowej i ochrony różnorodności biologicznej.

REKOMENDACJE NA PERSPEKTYWĘ FINANSOWĄ 2021–2027

➡ W obszarze gospodarki wodno-ściekowej: wyodrębnienie działań dotyczących oczyszczania ścieków na obszarze aglomeracji oraz działań dotyczących zaopatrzenia w wodę poza aglomeracjami oraz opracowanie odrębnych katalogów kryteriów wyboru dla tych dwóch grup przedsięwzięć.

➡ W obszarze ochrony różnorodności biologicznej: skierowanie wsparcia w na działania realizowane na obszarze chronionym, wdrażane poza instrumentami terytorialnymi oraz na inwestycje w rozwój zielonej infrastruktury w środowisku miejskim; opracowanie odrębnych katalogów kryteriów wyboru dla tych dwóch grup przedsięwzięć; zastosowanie głównie konkursowego trybu wyboru projektów.

➡ Silne ukierunkowanie wsparcia na realizację działań służących adaptacji do zmian klimatu, w tym w szczególności na realizację działań ujętych w miejskich planach adaptacji do zmian klimatu, modernizację i rozbudowę zrównoważonych systemów gospodarowania wodami opadowymi oraz rozwój błękitno-zielonej infrastruktury w miastach.

➡ W obszarze kultury: zwiększanie wpływu interwencji na rozwój społeczno-gospodarczy i terytorialny poprzez większe ukierunkowanie wsparcia na rozwój potencjału instytucji kultury do świadczenia usług kulturalno-edukacyjnych w społeczności lokalnej, głębszą weryfikację wpływu projektów realizowanych na obszarach objętych rewitalizacją na niwelowanie problemów społecznych i gospodarczych, powiązanie realizowanych działań w większym zakresie z dbałością o otoczenie obiektów/instytucji, właściwe uwzględnienie w ocenie czynników zwiększających efektywność interwencji.

➡ Wykorzystywanie wskaźników efektywności kosztowej w ocenie projektów w obszarach gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami i wzmocnienia potencjału służb ratowniczych, przy równoległej ocenie jakościowej uwarunkowań i szerokiego wpływu społeczno-gospodarczego. Niewskazana ocena projektów w oparciu o relację nakładów do efektów w obszarach dziedzictwa kulturowego i różnorodności biologicznej.

➡ W ramach danego działania/poddziałania – w procedurze pozakonkursowej wybór wyłącznie projektów o charakterze kompleksowym, zintegrowanym, o strategicznym znaczeniu, obejmujących swoim oddziaływaniem więcej niż jedną gminę lub realizowanych we współpracy kilku gmin, natomiast w procedurze konkursowej - projektów o charakterze lokalnym.